

մարտ, որոյ ճննդեան պատճառ եղած
* * *

Բայց մինչեւ որ հասնինք այս կէտին,
չնչեմ մարդկային միտքը տիրեցաք իւր-
արկեմանն ձեզ դայ բազին անթափան-
ցի պատկերին, զիւս ըստ բանին ունինք
հեռուը, ի վարդեն ծափերն մեծ մասը յա-
ջաջապա՛ղ ի թիւրի պատահական ժամա-
նիկերէ ի վեր։

Սէյսոր, կըտէ Պ. Պէրնիսոն, ախարս
աշտնիք չունի։ Մտաւորական բարեւոյժը
պատճառաբանութիւնը անհնարն ինչ
հասարկութեւ, ամենայն ինչ հասնիալու յա-
մեկեւորիւնն ունի։ Կա՛կը քանայ ամեն
այն դրամակն ու արտաւտանական բաշտա-
յալն իւր մտաւ, և իւր անյիմարդբերէ բա-
շտաւութիւնը մինչև անտարկտիկան վերջա-

Երբ ի՞նչ այս տեսակետով մենք ո՞ր
 անընթաց քայլերով, սակայն ամեն փորձանքով
 զ դատաւիճիչը դիմելու հետեւում կը նկատու
 թանկ տիեզերքը ներխուժակ կարգաւորե
 թանկան վրայ վերադառնալով արժանաւ
 րդ կը համարենք ինչ որպէս անհատա
 յանուն դիմաւորել: Զրաքի կամ երբեք
 յանուն դատաւորի անդամ անհատապէ
 սով ի՞նչ ապագա պատերազմ կը նախապա
 րարւում միայն ի՞նչ նկատուի: »

Բայց միայն պատերազմ է եղած: Մի միայն
 են Յունաց աստուծոյն գոտուած են մի
 անել իրիշտութեան մեջ նման ժամանակ
 ցայտն ձայնը էլ տուած է ճշմարտ լոյսը
 անհատաւորի դարձել դա՛նք ի վեր միայն
 Եւրոպի մէջ ծագեցաւ:

« Այստեղ ամենայնէ, կ'ըսէ, մեր որով
 քա տալական կը գտնուեն լուսաւորե
 ղը որքոր կը կաշխարհուած են: Եւրոպի
 անհատական շահերով: »

Ինչպէս կը ըսէ ի վերեւ, քաղաքացիութե
 անն սկիզբները ամեն ծանօթութիւնը
 համայնական է խորհրդաւոր կերպարա
 ւորական: Ամեն գործ Աստուծոյ կը
 արարչութեան, զոր կ'անձնաւորեն երկրի
 տաճը, Երկնային է երկրային երեւոյթից
 բնութեան ամեն գործով բնացէ հետ: Այ
 տք տեսնել կը համարենք քաղաքական,
 անհատական, բնական է արտահայտե
 թով կը ձեռնարկելու ասանց քրապան ձե
 ւակերպութեանց դիմելու, որը տիեզերքը
 տալարով խորհրդաւոր գործութիւնները
 ինչ ճաշակներէն իրեն հետ: Այսին վերջ
 կիր կ'ստանան խորհրդաւորեալ է հաշու
 արարչութիւնը եղած միջոցներ:

Այս է սկզբնաւորութիւնն. թի՛չ կամ շատ
 քիչը փորձող տեսան թի՛չ աշխատա
 յան է զործածութեանն ասելի իրական
 ութիւնը է ձեռնարկներուն յաջողութեան
 արարատըրն քան աստուծոյն զարի կամքը,
 այս նրիվական զարդացումն ծնունդ

7.

Բնականորէն կը նկատուին այսօր :
Սակայն այս գիտութեանք երեւոյժը
գործողային մնաց պատմութեան մէջ մեծ
մը եղաւ, ինչու որ թիւ է ճշմարտութիւն եւ առ-
ջին խառնուրդ, այլ սակայն գիտութեան
է ճշմարտութիւն մուտ գտնուել թուականն է :
« Այս երկդ իմէ գիտութեանք առաջին,
եւս հինգերորդ, որ միջին դիբը «Ռոնի»
գրախօս Ժանթիւթեանն է մեզ ական
պատմութեան միջեւ, գիշտողային հա-
րը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ :
« Եւսմասնապէս հինք Ժամանակներէ որ վեր
գործողային միջինք ծննդեան է գործած
դ խառնուրդ մեկերուն հետամուտ որ
եւս հետաքրքրի են զայս գիտողային :
« Մարդու մտաւոր կարողութեան եւ նիւ-
թական կարողութեան մէջ անհասկ
մեկութիւնը յայտնա տեսնած է պատմ-
ութեան մէջ, Է այս անհասկողութեան
ծածուկ ցացուցին է որ հին Ժամանակներէ
վեր գիտութեան սկար օրերն իսկ նորա
մեկնապարզ դրութեան միայ մարդեկա-
ն ընելը կը հասկնայ : Մենք եւս, գիտու-
թեան անհասկողութիւնը հաստատող
թ, թէպէտեւ հիններէն տարբեր մեկնա-
տող պիտի հասկներ մեր նպատակն է :
Երբ Պ. Պերիպըր այս յատերը կ'ընէ,
բան մեծ վերջն ունեցողը մեկնապար-
տօրութիւն : Պ. Պերիպըր այն աններէն է որը
գործողեան անհասկողութիւնը ըլլալը կրկին եւ
հինք յայտնան ո՛չ թէ խառնուրդ, ո՛չ թէ

Դ, այլ նաեւ գործքով: Ահէ՛ կայ զհաւու-
 լան ճիւղ՝ այն որ ամենեւն անէր պիտի զար-
 ցնէր մարդկութիւնը, զհաւութեան ամենա-
 ցոյղ ընթաց ապագայը, ցանկով, այն ալ բիւնա-
 առութիւնն է: Արդարեւ, ինչպէս Պ. Պէր-
 լը ինքն իսկ ըսած է այսուր, պիտի դադ այն
 զ որ առարկայատուրութիւնը յաջողի, լով
 զբարաստը նիւթերն աւանշող, շինէր զգոր-
 ւորարանս որ ինքեւն է ի մէջ այսոց կենե-
 անեաց մարմինը: Կարգ մը նիւթեր զոր մինն
 ցարգ մտայն ապրող է անկերը կ'արտա-
 րէի, այժմ՝ առարկայատուրութիւնը կ'ըլլալով
 փզկը մե մեծ շնորհաբովեամբ որ աւուր կը
 ռաւաճիլանիւր այս չափով մէջ:
 Բայց պիտի դա՞ն այն օրը որ մարդու
 արմիւնը առարկայատուրէն կարգնէր վերը
 բողբոլի տանը չունէ մե տալ:
 Պատասխան. — Ո՛րշ:

Յ. ԵՈՒՍԻՅԱՆ

ԻԼԱՆ

—

ՊԱՊԸ ՄԵՐԱՍԻՔԻՐԻ

Նիզամիյե շաիր անպարընտա մէլ-
ւոտ պուրնան մէ հէյէթի հաղըրնսի
ֆիրուլթ օրլանաճաթ. օլան ալթ.
Էրբի պլին քիւտուր գէլէ միւնէ օլնէ
լահըն իշդիւրորնա միւնէ օլնէ
շէրայիլիմին ազնամաթ իթիէնէրէրին
լաղիմիմը ումուսիլէ տալընսինէ կէւ-
էնէի իւան օրլուուր .
25 շուպաթ 4300 1—3

